

УДК 616.31:378.1

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ПРОПЕДЕВТИКИ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

А. Б. Бойків

Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

EXPERIENCE OF INTRODUCTION OF THE CREDIT-MODULAR SYSTEM OF ORGANIZATION OF EDUCATIONAL PROCESS ON PROPEDEUTICS OF ORTHOPAEDIC STOMATOLOGY

A. B. Boykiv

Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky

У статті розкривається досвід викладання пропедевтики ортопедичної стоматології на кафедрі ортопедичної стоматології в Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського за кредитно-модульною системою організації навчального процесу.

The article adduces experience of teaching of propedeutics of orthopaedic stomatology on the orthopaedic stomatology department in Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky by the credit-modular system of organization of educational process.

Вступ. На ґрунті входження України в європейський освітній простір розвиток викладання стоматологічних дисциплін в нашій країні стає адаптованим і узгодженим з процесами, що відбуваються в Європі. У 2010/11 навчальному році на 1 та 2 курсах стоматологічного факультету впроваджується кредитно-модульна система організації навчального процесу [1].

Основна частина. Згідно з програмою навчальної дисципліни за кредитно-модульною системою (Київ, 2010) вивчення “Пропедевтики ортопедичної стоматології” здійснюється протягом III, VI семестрів 2 року навчання. Мета вивчення пропедевтики ортопедичної стоматології визначається кінцевими цілями, що встановлюються на основі освітньо-професійної програми підготовки лікаря за фахом відповідно до блоку її змістових модулів (природничонаукова підготовка), і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни. Опис цілей сформульовано через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до кожного модуля або змістового модуля сформульовані конкретні цілі у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

Кінцеві цілі дисципліни:

– визначити основні технологічні процеси виготовлення конструкцій зубних протезів;

– визначити особливості застосування різних основних і допоміжних стоматологічних та зуботехнічних матеріалів;

– демонструвати на фантомах виготовлення конструкцій незнімних та знімних протезів;

– проводити обстеження стоматологічного хворого;
– трактувати основні принципи управління в охороні здоров’я.

Своєрідність викладання пропедевтики ортопедичної стоматології полягає в тому, що саме з цього предмета розпочинаються основи вивчення предмета ортопедичної стоматології. При цьому пропедевтика є не тільки вступом до клінічної стоматології, а й зв’язуючою ланкою викладання теоретичних і клінічних дисциплін.

Викладання дисципліни “Пропедевтика ортопедичної стоматології” спрямовано на:

– оволодіння основними стоматологічними маніпуляціями і методами дослідження ортопедичних хворих для постановки діагнозу і вибору правильного методу лікування;

– формування відповідальності студента як майбутнього фахівця за рівень своєї підготовки та її вдосконалення протягом навчання і професійної діяльності.

Навчальна діяльність передбачає використання традиційних методів викладання дисципліни та ме-

© А. Б. Бойків

тодів кредитно-модульної системи (вирішення тестових завдань та ситуаційних задач) [2, 3].

Згідно з Навчальним планом (2009 р.) підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “спеціаліст” кваліфікації “лікар-стоматолог” у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації України, на викладання дисципліни “Пропедевтика ортопедичної стоматології” відводиться 135 годин (із них 80 – аудиторна і 55 – самостійна позааудиторна робота студентів). Програма з пропедевтики ортопедичної стоматології структурована на 1 модуль, 3 змістових модулі, теми практичних занять.

Обсяг навчального навантаження студентів описаний у кредитах ECTS – залікових кредитах, що зараховуються студентами при успішному засвоєнні ними відповідного модуля (залікового кредиту).

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є: а) лекції; б) практичні заняття; в) самостійна робота студентів (СРС), в організації якої значну роль відіграють консультації викладачів. Тематичні плани лекцій, практичних занять, СРС забезпечують реалізацію у навчальному процесі всіх тем, що входять до складу змістових модулів.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів пропедевтики ортопедичної стоматології.

Практичні заняття проводяться за стрічковим принципом. За методикою єдиного дня тривалість практичних занять складає 7 академічних годин. Заняття проводяться в пропедевтичних навчальних кімнатах та клінічних кабінетах кафедри.

Організаційна структура заняття (6 або 7 академічних годин) з пропедевтики ортопедичної стоматології така:

організаційна частина – до 5 хв;

інструктаж студентів і розподіл груп для практичної роботи (пояснення щодо виконання завдання та дотримання техніки безпеки на занятті, основ деонтології при роботі з пацієнтами) – до 10 хв;

практична робота студентів: ознайомлення зі структурою ортопедичного кабінету, відділення, зуботехнічної лабораторії, ведення альбомів, в яких у вигляді малюнків і схем відображено основні положення теми заняття, моделювання з воску, пластиліну анатомічної будови коронкової частини зубів верхньої та нижньої щелепи, отримання відбитків зубних рядів різними відбитковими матеріалами та відливання моделей щелепи, оволодіння методами і методиками обстеження пацієнтів, заповнення ортопедичної історії хвороби, робота з літературою, компакт-дисками, в мережі Інтернет тощо:

– 120 хв при 6-годинному занятті;

– 165 хв при 7-годинному занятті.

Згідно з новою навчальною програмою збільшуються вимоги щодо практичних завдань, а саме, студент повинен володіти технікою препарування каріозних порожнин I–V класів за Блеком під вкладки; вміти моделювати проміжну частину мостоподібного протеза; вміти на моделях провести препарування зубів для виготовлення незнімних конструкцій протезів, що за старою програмою студенти повинні були виконувати на старших курсах.

Семинарське обговорення теоретичного матеріалу (основні теоретичні питання тем, аналіз результатів клініко-інструментальних обстежень хворих, використання отриманих знань у практичній діяльності спеціаліста тощо) – 90 хв (11.45-13.15 год при 6-годинному занятті, 12.30-14.00 год при 7-годинному занятті). Семінарська частина заняття проводиться у вигляді опитування, дискусії, ділової гри, круглого столу тощо.

Перевірка вихідного рівня знань (проводиться у вигляді тестування з кожної теми, розв’язування ситуаційних задач) – 45 хв (14.15-15.00 год). Закінчуючи практичне заняття, викладач проводить його підсумки, дає студентам завдання для самостійної роботи, вказує на вузлові питання наступної теми і пропонує список рекомендованої літератури для самостійного опрацювання.

Оцінювання успішності поточної навчальної діяльності студентів з теми практичного заняття проводиться за 12-бальною (традиційною) системою. При оцінюванні засвоєння кожної навчальної теми враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

На кожному практичному занятті оцінюються практичні навички, вміння та знання всіх присутніх студентів. Оцінка навчальної теми вноситься викладачем до “Журналу обліку успішності і відвідування занять студентами”. У журнал виставляються чотири оцінки: в першій графі – за практичну частину заняття, в другій – за семінарську частину заняття, в третій – за письмовий контроль (тестові завдання), в четвертій – середня арифметична оцінка за заняття. Оцінку за тестовий контроль студент може отримати напередодні заняття, пройшовши тестування з теми заняття на Web-порталі університету. Записи робляться ручкою і підтверджуються підписом. Теми навчальних занять повинні відповідати затвердженому тематично-календарному плану. Про присутність студента на занятті свідчить наявність оцінок у відповідних графах, відсутність на заняттях

відмічається знаком “нб”. Інформація щодо контролю поточного лекційного навчання вноситься до “Журналу обліку відвідування лекцій студентами”, який заповнюється особисто лектором із зазначенням теми лекції, дати її проведення та відмітки персональної присутності або відсутності.

Окрім того, кожний студент має здати практичні навички, передбачені програмою навчальної дисципліни. Дані про здачу навички (дата, ПІБ викладача та його підпис) вносяться в індивідуальну книжку (матрикул), виготовлену типографським способом. Повне виконання навчальної програми, практичних навичок є підґрунтям для допуску студента до здачі модуля. Допуск базується на контролі:

1) рівня засвоєння науково-теоретичного змісту модуля, набутого в процесі аудиторних – лекційних та практичних занять;

2) рівня засвоєння обов’язкових практичних навичок та вмінь, які входять до складу модуля;

3) навчального матеріалу самостійної роботи.

Підсумковий модульний контроль з пропедевтики ортопедичної стоматології відбувається у вигляді тестового іспиту (вирішення тестових завдань) в кінці навчального року в незалежному центрі тестування університету після подачі кафедрою до деканату відомостей щодо виконання навчальної програми студентом та його середнього бала з поточної успішності. Контроль навчальної діяльності (оцінка за змістовий модуль) проводиться з урахуванням по-

точної навчальної успішності (60 %) та підсумкового модульного контролю – тестування із використанням ситуаційних задач, тестів, тестів з малюнками (40 %). Оцінка з дисципліни складається з середнього арифметичного оцінок за змістові модулі.

Висновки. Введення кредитно-модульної системи організації навчального процесу спонукає студентів систематично вчитися протягом навчального року, дозволяє приділяти значну увагу практичній роботі студентів, що вимагає відповідного оснащення фантомного класу, та є надзвичайно важливим для формування у них базисних знань і вмінь. Ураховуючи значимість мануальних умінь у повсякденній діяльності лікаря-стоматолога, цей критерій слід розглядати як один із головних у визначенні рівня професійної підготовки.

Засоби оцінювання, що впроваджені в університеті, дозволяють об’єктивно оцінювати усі види діяльності студента.

В перспективі впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу має сприяти:

– використанню різних підходів до визначення, формулювання і різнобічного розв’язування проблеми (навіть найпростіших ситуацій) власним способом;

– поглибленню знань з теми, співпраці в міждисциплінарних темах;

– самостійній організації пошуку, обміну, критичній оцінці інформації;

– появі мотивації на навчання протягом життя.

Література

1. Мисула І. Р. Результати впровадження засад Болонської декларації та кредитно-модульної системи навчання у Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського / І. Р. Мисула, А. Г. Шульгай, Н. Я. Панчишин // Медична освіта. – 2008. – № 1. – С. 7–10.

2. Проблеми та перспективи впровадження кредитно-модульної системи навчання в Тернопільському держав-

ному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського / І. Р. Мисула, Г. Я. Загричук, Л. Б. Унольд [та ін.] // Медична освіта. – 2010. – № 2. – С. 123–127.

3. Ткаченко П. І. Комплексний підхід до викладання пропедевтики хірургічної стоматології у вищій школі / П. І. Ткаченко, К. Ю. Резвіна // Медична освіта. – 2010. – № 3. – С. 119–121.